

Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie

**TRADYCJA
– TERAŹNIEJSZOŚĆ
– PRZYSZŁOŚĆ
EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ
I WCZESNOSZKOLNEJ**

**Redakcja naukowa
Anna PEKALA
Agnieszka LESZCZ-KRYSIAK**

Częstochowa 2016

Recenzenci

Jolanta KARBOWNICZEK
Елена ГЕННАДЬЕВНА ВРУБЛЕВСКАЯ
Лев ВЛАДИМИРОВИЧ МАРДАХАЕВ

Przygotowanie edytorskie
Sławomir SADOWSKI

© Copyright by Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie
Częstochowa 2016

ISBN 978-83-7455-492-3

Wydawnictwo im. Stanisława Podobińskiego
Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie
ul. Waszyngtona 4/8, 42-200 Częstochowa
tel. 34 378-43-29, fax 34 378-43-19
www.ajd.czyst.pl
e-mail: wydawnictwo@ajd.czyst.pl

Spis treści

WSTĘP	11
CZĘŚĆ I. ŚRODOWISKA EDUKACYJNE I WYCHOWAWCZE DZIECKA W WIEKU PRZEDSZKOLNYM I WCZESNOSZKOLNYM	13
Krzysztof ŚLEZIŃSKI <i>Wspieranie rozwoju potencjału małego dziecka w zakresie nauki czytania i liczenia</i>	15
Aleksandra KRUSZEWSKA <i>Nauczyciele o gotowości szkolnej sześciolatek (komunikat z badań)</i>	25
Kornelia SOLICH <i>Dziecko w obliczu wyzwań współczesnego świata</i>	39
Natalia SEMENOWA <i>Wychowanie do wartości zdrowia dzieci w starszym wieku przedszkolnym</i>	51
Irena JARZYŃSKA <i>Uwarunkowania edukacji przyrodniczej uczniów w klasach I–III szkoły podstawowej</i>	57
Joanna JUSZCZYK-RYGAŁŁO <i>Aktywność edukacyjna uczniów w cyberprzestrzeni – aspekty komunikacyjne</i> ...	69
Izabela SOCHACKA <i>Terapia logopedyczna dzieci w wieku przedszkolnym i jej efekty</i>	79
Andżelika RETMAŃCZYK <i>Biedne dziecko biednym dorosłym. Rzecz nie tylko o juvenalizacji biedy i szkolnej segregacji</i>	91
Aleksandra SIEDLACZEK-SZWED <i>Polska Macierz Szkolna jako instytucja społeczna</i>	105
Ангелина КВИТКОВСКАЯ АНАТОЛЬЕВНА, Елена КОТОМИНА ВАДИМОВНА <i>Особенности создания инклюзивной образовательной среды в массовой школе России при включении в образовательный процесс детей с ограниченными возможностями здоровья</i>	117

CZĘŚĆ II. WPROWADZENIE W ŚWIAT SZTUKI	129
Anna PEKALA <i>Wprowadzanie w świat kultury uczniów edukacji wczesnoszkolnej .....</i>	<i>131</i>
Ewa PIWOWARSKA <i>Charakterystyczne prezentacje rysowanego przez dzieci w młodszym wieku szkolnym domu .....</i>	<i>141</i>
Irena SZEWCZYK-KOWALEWSKA <i>Terapeutyczna i wspierająca rola literatury i teatru w edukacji elementarnej dziecka zdrowego i dotkniętego chorobą .....</i>	<i>153</i>
Martyna SIEMBIDA <i>Ocena postępowania bohaterów literackich w oczach dzieci w wieku przedszkolnym .....</i>	<i>167</i>
Anna WARZOCHA <i>Wczesnoszkolne inicjacje czytelnicze w epoce mediów elektronicznych .....</i>	<i>181</i>
CZĘŚĆ III. NAUCZYCIEL WOBEC ZMIENIAJĄCYCH SIĘ WYMAGAŃ EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ I WCZESNOSZKOLNEJ	193
Edyta SADOWSKA <i>Być uczniem i nauczycielem – wczoraj i dziś. Bliżej pedagogiki współbycia .</i>	<i>195</i>
Dorota GĘBUŚ <i>Ideal a rzeczywistość – twórczy i typowy nauczyciel w opinii przyszłych pedagogów .....</i>	<i>209</i>
Marta GORZAŁKA <i>PROJEKTOR – wolontariat studencki jako przygotowanie do zawodu nauczyciela .....</i>	<i>219</i>
Michał KOWALEWSKI <i>Dydaktyczny pomiar edukacyjnych osiągnięć uczniów jako wyzwanie dla nauczyciela edukacji elementarnej .....</i>	<i>229</i>
Oleksandr SEMENOW <i>Analiza cech zawodowych pedagoga determinujących twórczy rozwój wychowanka .....</i>	<i>243</i>

Maria JANUKOWICZ	
<i>Elektroniczne formy współpracy nauczycieli z rodzicami w dobie przyspieszenia cywilizacyjnego .....</i>	249
Agnieszka LESZCZ-KRYSIAK	
<i>Kompetencje nauczyciela klas I–III do realizacji edukacji zdrowotnej .....</i>	261
Наталья ШЕВЧЕНКО	
<i>Изменение требований к учителю в условиях внедрения новых образовательных стандартов в России .....</i>	273

Contents

INTRODUCTION	11
CHAPTER I. EDUCATIONAL AND UPBRINGING ENVIRONMENT FOR KINDERGARTEN AND EARLY-SCHOOL AGE CHILDREN	13
Krzysztof ŚLEZIŃSKI <i>Supporting young child's potential in the development of reading and counting skills</i>	15
Aleksandra KRUSZEWSKA <i>Teachers about school readiness of six-year-olds from urban and rural areas (research summary)</i>	25
Kornelia SOLICH <i>A child facing the challenges of contemporary world</i>	39
Natalia SEMENOWA <i>Education of valuable attitude to health of the child of the senior preschool age</i>	51
Irena JARZYŃSKA <i>Determinants of environmental education of students in classes I–III primary school</i>	57
Joanna JUSZCZYK-RYGALŁO <i>Educational activity of pupils in cyberspace – communication aspects</i>	69
Izabela SOCHACKA <i>Speech therapy and its effects in preschool children</i>	79
Andżelika RETMAŃCZYK <i>A poor child becomes a poor adult. Not only about the juvenilization of poverty and school segregation</i>	91
Aleksandra SIEDLACZEK-SZWED <i>Polish Alma Mater as a Social Institution</i>	105
Ангелина КВИТКОВСКАЯ АНАТОЛЬЕВНА, Елена КОТОМИНА ВАДИМОВНА <i>Features of an inclusive educational environment in public schools of Russia for inclusion in the educational process of children with disabilities</i>	117

CHAPTER II. INTRODUCTION TO THE WORD OF ART	129
Anna PEKALA	
<i>Introducing early school education pupils to the world of culture</i>	131
Ewa PIWOWARSKA	
<i>Characteristic presentations of home drawn by early school children</i>	141
Irena SZEWCZYK-KOWALEWSKA	
<i>Therapeutic and supportive role of literature and theater in elementary education of a healthy and the affected child</i>	153
Martyna SIEMBIDA	
<i>Evaluation literary heroes' behavior by children in school age</i>	167
Anna WARZOCHA	
<i>Early education reading initiations in the era of electronic media</i>	181
CHAPTER III. TEACHER AND CHANGING REQUIREMENTS OF KINDERGARTEN AND EARLY-SCHOOL EDUCATION	193
Edyta SADOWSKA	
<i>Being a student and a teacher – today yesterday. Towards the pedagogy of coexistence</i>	195
Dorota GĘBUŚ	
<i>An ideal in comparison to reality – a creative and a typical teacher in future pedagogues' opinion</i>	209
Marta GORZAŁKA	
<i>PROJEKTOR – student volunteering as a process of gaining experience in teachers job</i>	219
Michał KOWALEWSKI	
<i>The measurement of students' educational achievements as a challenge for teacher of elementary education</i>	229
Oleksandr SEMENOW	
<i>Analysis of teacher professional qualities that determine the creative development of pupil</i>	243

Maria JANUKOWICZ

*E-forms of cooperation between teachers and parents in the era
of the accelerating progress of civilization* 249

Agnieszka LESZCZ-KRYSIAK

Competences of 1st – 3rd grade teachers to implement health education 261

Наталья ШЕВЧЕНКО

*Change of requirements to the teacher in the conditions of introduction
of new educational standards in Russia* 273

Wstęp

Rzeczywistość, w której funkcjonuje współczesna edukacja, ulega ciągłym zmianom i przekształceniom. Cechą charakterystyczną obecnego procesu kształcenia jest jego nieustanne reformowanie. Związane jest to niewątpliwie zarówno z błyskawicznie zachodzącymi zmianami społeczno-kulturowymi społeczeństwa, jak i wzrostem oczekiwań wobec szkoły i środowiska pedagogicznego. Ponieważ wszelkie działania nauczycieli powinny zmierzać w kierunku poprawy jakości kształcenia, pojawiła się konieczność opracowania nowych rozwiązań edukacyjnych, umożliwiających sprostanie wyzwaniom zmieniającej się rzeczywistości.

W nowoczesnym systemie kształcenia szczególne wyzwania stoją przed edukacją przedszkolną i wczesnoszkolną. Stanowi ona bowiem fundament systemu kształcenia i determinuje jego przebieg na dalszych etapach. Dlatego szczególnie ważna jest refleksja i ciągły dyskurs nad tym, co było, jest i będzie, pamiętając jednocześnie o tym, iż jednym z najważniejszych zadań edukacji małego dziecka jest tworzenie przestrzeni umożliwiającej wychowankom samodzielny i twórczy rozwój, a także umiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych i stresowych.

Niniejsza publikacja składa się z trzech części poświęconych problemom edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. W części pierwszej zatytułowanej *Środowiska edukacyjne i wychowawcze dziecka w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym* omówiono rodzinne i szkolne uwarunkowania rozwoju jednostki, ze wskazaniem na dzieci z rodzin o niskim statusie społecznym korzystających z systemu pomocy społecznej. Przedstawiono także wyniki terapii logopedycznej prowadzonej z dziećmi w wieku przedszkolnym. W tej części monografii zamieszczono teksty obejmujące uwarunkowania procesu nauki czytania i liczenia, gotowości szkolnej sześciolatków, wychowania do wartości, edukacji przyrodniczej. Poruszono także zagadnienia związane z aktywnością uczniów w cyberprzestrzeni. Sięgając do tradycji działalności oświatowej i wychowawczej zaprezentowano działalność Towarzystwa Macierzy Szkolnej, a także podjęto próbę analizy doświadczeń uczniów i nauczycieli, pozostających po 1939 roku poza Ojczyzną. Tę część kończy tekst prezentujący zadania współczesnej szkoły rosyjskiej w zakresie włączania do procesu kształcenia dzieci niepełnosprawnych.

W części drugiej pt. *Wprowadzenie w świat sztuki*, omawiającej przygotowanie wychowanków do odbioru zagadnień z zakresu literatury i plastyki, wskazano ich znaczące miejsce w kształtowaniu osobowości dziecka. Ponadto, na

przykładzie wybranego programu kształcenia, wyeksponowano treści i zadania edukacyjne, wprowadzające dzieci klas I–III w świat kultury.

Ostatnia, trzecia część, zatytułowana *Nauczyciel wobec zmieniających się wymagań edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej*, została poświęcona analizie opinii przyszłych pedagogów na temat idealnego i faktycznie istniejącego wzoru nauczyciela. Przybliżono także cele i założenia wolontariatu studenckiego „PROJEKTOR”. Dokonano analizy kompetencji nauczyciela w zakresie twórczego rozwoju wychowanków, diagnozowania i oceny uczniów oraz realizacji edukacji zdrowotnej. Zwrócono także uwagę na zmiany form współpracy nauczycieli z rodzicami, wynikającymi z przeobrażeń społecznym i wzrostu możliwości komunikacyjnych epoki ponowoczesnej. Rozważania zamyka prezentacja wymagań stawianych nauczycielom w zakresie wprowadzania nowych standardów kształcenia w Rosji.

Redaktorzy oddawanego do rąk Czytelników zbioru tekstów mają nadzieję, że jego lektura skłoni do refleksji zarówno nauczycieli, jak i studentów specjalności nauczycielskich oraz ułatwi im dostosowanie się do współczesnych oczekiwań i potrzeb edukacyjnych.

*Anna Pękala
Agnieszka Leszcz-Krysiak*